

Изази Суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ за годину ф. 6, за по године ф. 3, за четврт године ф. 1 и 50 новчића.

За АУСТРО-УГАРСКУ за годину ф. 6, за по год. ф. 3, за четврт године ф. 1 и 50 новчића.

За СРБИЈУ за годину ф. 7, за друге земље ф. 8.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Преплата шаље се у плаћеним писмима посредно администрацији «Глас Црногора» на Цетиње, а може се и картом уплатом на пошту у Котор. Дописи шаљу се уредништву. Рукописи се невраћају.

За огласе плаћа се од реда 5 новч. За огласе веће и на дуже вријеме мање.

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Данашњи лист одоцнио се и излази на по табака с тога, што се овдашња штампарија са свијем преуређује. Док се са свијем неуреди и не обаве неки штампарски послови у њој, лист ће излазити на по табака, али два пута недјелно. Идући лист изићи ће у Суботу.

Догађаји у свијету.

«Нова сл. Преса», турски орган у Бечу доноси о стању Султана и турскијех реформа овај булетин: «Султан је врло зле воље. Једноме највишем достојнику, који се усудио да му доказује потребу реформа, дао је Султан својеручно толико замлатица, колико је чланака у пројекту реформа. У оваквом расположењу Султана је још више раздражило замјерање сила, што умирујуће комисије једнако задржава».

Прошле неђеље у понеђељник отворио је крај италијански народни скупштински овим престолним говором, који је значајнији од досадашњих, те је с тога у Италији са задовољством, а у страном свијету с пажњом примљен:

«Прошла година оставља нам чувства задовољства и наде за будућност. Унутрашњи одношаји земље су добри, одношаји према спољњем свијету са свим су пријатељски. Извршење међународног споразумка са једним пријатељским сувереном довело је моју владу на мисао да одкупи жељезнице. Италија полази одавно на тешки проблем, којим се баве од невога времена владе и парламенти најизображенијих држава.

Вами ће се предложити уговор с Аустријом, за тим законска основа гледе куповања и промета жељезница краљевине, и гледе финансијалних операција намјењених њиховом доготовљењу.

Према та важна реформа оптерећује државну благајну, ипак се уздам, да ће те ви у овој првој сједити први пут моћи успоставити равновјес између доходака и издатака без повишења пореза.

Благохотност, којом се води брижно и дуготрајно дјело ревизије цијеника са Француском, Швајцарском и Аустријом, даје ми наду, да ће вам се нови трговачки уговори моћи за сједнице предложити.

Ја желим, да се поправе погрешке пронађене искуством и тиме помножају доходи државне благајне те отворе већи извори продаје италијанским производима индустрије тако, да се не одкрње начела слободне трговине».

Навјестив законске основе, односеће се на правосудје и управу, рече краљ даље: «Ја сам се поносио што сам у логорима сам констатирао напредак наше војске. Ми морамо такође сву бригу посветити морнарици, која имаде иста права на наклоност земље и негу парламента.

Моја је најтоплија жеља, да Италију надахнем легитимним поуздањем у саму себе, које је најсигурни-

је јамство њене независности и штосања њених права.

Италија опазила је потврду добрих међународних одношаја и посјета цара аустријскога и њемачкога. Ја сам био врло сретан, што сам обојину примио. Млетци и Милан показаше се достојним тумачима чувства народа. Те изјаве срдачнога пријатељства између суверена залогом су трајне симпатије између народа.

Устанак у Херцеговини и Босни дао је повод расправама међу властима, које јамче за целокупност отоманског царства. Ја сам држао за сходно, да код њих учествујем, да се у споразумку с тим властима успостави мир на истоку и осигура судбина хришћанских народа. Султан лијешо је примно предлоге, који су му били у ту сврху учињени. Ја се надам да ће се брзим и вјерним извађањем навјештених реформа до тога доћи, да се те земље умире и да им се приправи боља будућност.

Италија испунити ће своје дужности као велевласт, доприносећи са пријатељским владама к уздржању мира и настојећи развити своје уредбе и благостање у унутрашњости. Она ће знати вршити свој уплив начином, да осигура штосање и повјерење цивилизованих народа».

У сједници енглеске горње куће од 6. о. м. предложио је лорд Стратен да се предложи кући пренис турскога фермана о реформама и Андрашове ноте, а лорд Еарл Морлеј захтјевао је још, да се предложи пренис одговора британске владе на аустријску ноту и других амо спадајућих нота.

Лорд Дерби одговори међу осталим, да је влада у истину подупрла ноту грофа Андраша и да је порти препоручила ту ноту, али да се влада није учинила одговорном за сав садржај споменуте ноте. Влада је дознала за ту ноту тек онда, када је била састављена те се је радило само о том, како да се има одговорити на ту ноту. Изјавили смо се одмах, рече министар, да захтјева дужност и интерес порте, прихватити ноту. Ми смо порти то савјетовали, али осим тога нијесмо се обвезали на ништа. Што се тиче негдашњих обвезања, ми смо сада тако слободни као прије и можемо радити, како то захтјева наша дужност. Сви су дотични списи приправљени, те ћемо бити скорих дана у стању положити на стол куће.

Порта је прихватила с неким примјетбама ноту грофа Андраша. Ни Русија ни Аустрија нијесу жељеле, да се мјешају у послове међу портом и њезиним поданицима, али су заговарале реформе, које би ширењу устанка стале на пут. Мислим да је порта збиља у ту сврху баш прихватила споменуту ноту».

ДОПИСИ.

РИСАН, 9. Марта. — Околности неке јесу препречиле, што смо оволико закаснили нашем обећању испитати, и дати свјетлости имена оних жарких родољуба који се опомињу и пружају помоћ својој страдајућој браћи и сестрама, којих овђе саопштавамо.

Р. г. Алексеје Петовић за последњи мјесец ф. 10, Корнел Јовановић из По-

вог Сада ф. 200, Симо Ђурковић за Нов. и Декембар ф. 6, одбор из Илока ф. 70, Васо Ђатовић за два мјесеца ф. 16, Корнел Јовановић из Н. Сада ф. 200, Веселички Божидаровић преко г. прота Перазића ф. 30, Саво Радовић за Новембар и Декембар ф. 6, Корнел Јовановић ф. 200, Јово и Петар браћа Ђатовићи из Силвер Пика Неваде преко њиховог брата у Рису Митра Ђатовића једну мјеницу од 30 лира. Слава им који знадоше пјенити наше околности и муке у којима се находимо те непосредно притекоше у помоћ:

Г. г. Л. Т. племић Луковић из Кардифа преко г. Вероне из Трста 80 стара жита и један сандук различитих одјела, Мићо Жуткић из Котора меса говеђага сланога фунтних 400, благодотворни одбор одески преко г. Марка В. Ђурковића из Јошице у два пута 2600 фунтних хлеба двојека, за које ми и у име наших страдајућих од срца благодаримо.

Г. Стиљман дописник енглеског листа «Тажмс» из Дубровника 70 пари папуча и 75 пари чарапа од памука.

Из отвореног писма увршеног у вашем штваном листу управљеног овом одбору од г. Марка В. Ђурковића увиђа се да се је поменути Ђурковић нашао уврјеђен јер у последњој нашој изјави није видио да је јавности дато за хлеб којег је послао овом одбору, за то га умољавамо да изволи погледати у примнице же ће се моћи увјерити да у поменутој нашој изјави није могло присијети, — будући касније предато; још се је нашао уврјеђен јер смо јавности дали да нијесмо примили ни од једног одбора 6000 ф., како што им се је радовао и честитао г. Веселички Веселички Божидаровић са његовим уздуним писмом од 3. Декембра 1875, које друге сврхе наша изјава није имала већ једино одговор на писмо г. Божидаровићу.

Одбор за страдајуће Херцеговце.

Одзиви реформама.

Врло карактеристични су појави о којима различне стране новине говоре у погледу реформа у Турској. Оне у најјачој свјетлости показују расположење не Хришћана, него Турака према њима. «П. Лојд» доноси два интересантна дописа из Цариграда од вјеродостојна лица, за које даје мислити, да стоји у самоме аустро-угарском посланству у Цариграду. Први допис гласи:

У Пери, 17. Фебруара. — Оба портна комесара за Босну и Херцеговину, којима је повјерено извађање реформа, именовани су има већ 14 дана, но они још никак нијесу одпутовали на мјесто свога опредјелјења. Узрок томе затезању треба тражити у околности, што се овима вис. функционарима имало ставити на расположење нешто ерества, али то бијаше код потпуне празнине државних благајна до сад немогуће; све журење грофа Зичија, да Васо ефендија и Хајдер ефендија што брже отпутују, да се не ослаби успјех прихвата Андрашијевих предлога, није помогло. Порта се овђе сматра банкротираним и њезини некадашњи пријатељи, бурзијанци у Галати, држе своје ћесе свезане јаче но икада; ова околност погоршава се тиме, да Султан, без обзира на очажно стање државних финансија, непрестано тражи велике своте за свој харем, и ако је вјеровати овђе овђе распрострањену гласу, то је влада збиља морала склопити зајам од 75,000 турских лира уз умјерене камате од 4 на сто на мјесец, да по нешто барем умири Султана. Како видите, Алах не запушта своје вјерне; налази се још увјек доста невјерника, који потомцима калифа нуђају свој хришћански новац за турске камате.

Хоће ли од овога износа однасти што и за путне трошкове поменутих комесара, врло је сумњиво, тим више, што се њихов одлазак за три дана одвљачи из другог озбиљнога разлога. Гроф Зичи био је најме испословао од Султана ираду, по којој би се повраћеним усташима имала пружити средства за градњу њихових поплаћених кућа и цркава, за тим за обједлавање поља. Међутим дао се је Султан изјавити о положају тих покрајина од повјереника Сервер наше, који се је пред десет дана повратио. Овај му изјави, ваљда да остане у милости, која му је због инфериорних његових својства врло потребна, да у Херцеговини нема ни једнога усташа, и да је тамо потпуни мир и задовољство. На то извјешће опозва Султан горе споменуту ираду. Из тога можете претставити, како је овај час напет политичка ситуација. Но баж сад припућују ми с надежне стране, да ће велики везир данас око подне у аудијенцији од Султана одлучно захтјевати, да назаде више споменуту ираду».

Уз све брзојавне исправке и опозиве дођоше ипак за неколико дана «П. Лојд» од другог, како вели, једнако поуздана дописника, следеће вјести, које надућују и потврђују вјести првога.

Тај допис писан у Цариграду 3. Марта по р. гласи овако: «Ала мучна посла! кликути ће код аустро-угарскога поклисарства на најновије концесије, што су на свршетку ипак некако од Султана истиснуте за босанске и херцеговачке бјегунце. Дочим је о питању реформа свих пет власти сложено радило с вашим кабинетом, овај га је пут сама запала задања, да бјегунцима изрази слободан повратак, заштиту против узнемиривања, потпоре, те одпуст пореза и десетине. Што је Аустро-Угарска сама о себи постујала, томе је узрок, што само ова власт има срећу, да уздржава у својој земљи бјегунце. Ствар се дакле тиче понајвише њезиних интереса, она дакле није хтјела или неби до крајности хтјела причекати судјеловања или потпоре других власти. Жеље, које је гроф Зичи израдио, сусретоме Махмуд и Рашид на најпријазнији начин и највећом услужношћу. Но са Султаном је у најновије вријеме опет врло мучно говорити о свему, што је у свезу с основама о реформама, те је врло чудновато чути, али је ујамчено, да је виши неки достојанственик, који му је почео разлагат, да се реформе морају провести, одино неколико љушака од самог Султана, и то толико, да их бијаше колико и точка реформа. Што мировни комесари не одоше, премда су власти неугодно гледале, томе су једино узрок Султанове људи. Чини се, да Султану много жалост чини, што му ново не саграђени арсенал није пун оружја, како би ваљало. Неколико неђеља нагони своје министре, нека за ту сврху прибаве новца. Ови имаду толико одважности, те му рекоше, да нема није готовине, а оно мало, што је још има и што се неколико може скупити, да треба најприје за војску, која гладује и страда. У то дознаде Султан од неког својих дошника, да је на брод, којим се има повјереник Васо Ефендија одвести у Клек, одправљено неколико ћеса злата бјегунцима, који би се кућама враћали. У часу носла једнога побочника на брод и даде заплитијени новце, те одпремити у двор. Које дакле чудо, што се при оваквим чинима уза сву склоност Махмуда и Рашида губи вјере, да ће се одношаји уредити».

«Дајте Ц.т.», лист, који не прија у последње вријеме интересима раје, шта више им је противан, има из Костајнице од 2. о. м. овај телеграм: «Од четири бјегунца, који су се вратили у Босну, двојица су затворена у Новом, Раде Вујић из Бодчева, нахије костајничке, набијен је жив на колац и његова љешина код жељезничке постаје јавно изложена; један је утекао у Хрватску. Угледнога трговца Лазара Ковачевића из Приједора маекрирали су Турци на путу из Мајдана у Приједор; исто тако разбојнички убили Турци два брата Стојаковића и три им друга из Круше».

Даље 3. Марта јављају ој следеће: «Након прочитане ираде о реформама дођоше се Турци села Драгоштиње. Бегови и спахије изјавише, да они неће примити аустријске и московске реформе, док је једног Турчина жива; да ће се противити уведењу реформа, док се не буде пушила сажгана љешина последњега Мухамедовића. За тим нападоше Хришћане речених села, убили Ђура Јуричића и Јована Сарајовца, а неколико жена и 14 годишњу ћевојку Цјевадицу оскврнуше. Хришћани се бори-

пе, али напошљедку морадоше побјећи и пред претешке силе и пребоше код Тополе на хрватско земљиште. Пошто на Уни тебијаше чамаца за превоз, направиле из неколико брвна славе, али код превоза многи се подавише. Сав предјел око Приедора устао је. Стање је горе него прије проглашења реформама. А што ради на то сусједна цивилизована, хришћанска аустроугарска влада? Расћерава усташе са турске меће! Културна мисија не да сјајнија помисла!!

О устанку босанско-херцеговачком

ерпски заступник др. М. Полит у уг. сабору говорио је ову бесједу подносећи министарству ниже наведену интерне пацију:

«Ако је источна ствар кадра на себе обратити позорност скоро читаве Јевропе, то Угарска камо најближи и нешосредни сусјед баш оних покрајина, ћено устанак већ више мјесеци развија свој крвави призор, мора да буде у великој мјери интересирана и угарски парламент имаде за цијело право захтјевати, да буде упућен у тој важној ствари.

Кад је заступник Ернст Шимониј ред неколико времена у истој ствари управо на владу интерпелацију, господин министар предједник јако јој се угибоу у свом свом одговору, јер се, како је он река, о тој важној ствари воде се ставовити договори и вијећања. Чини се, да су ти договори већ завршени, и да су нашли свој израз у ноти грофа Андраша од 30. децембра прошле год. у погледу турских реформама.

Не смије се двојити да је угарска влада у погледу тога важнога списа вршила онај упућив, који јој даје закон и име нито §. 8. з. чл. XII. од године 1867 и само обзиром на тај закон може поменути нота грофа Андраша у угарском парламенту бити предметом разјашњења.

У погледу те ноте морало је констатирати радостну околност, да је наша монархија у дипломатичком поступку против Турској заузела сјајан положај; сјајан, јер су двије толи моћне државе као Њемачка и Русија проопратиле улогу вође аустроугарској; положај је тај тим сјајнији, што у тако важној ствари, какова је источно питање, моћне државе ријетко из властитих руку пуштају водство толи важне ствари, ако неће да ону одговорност сваде на слабију државу и да из те одговорности црпе становиту корист.

Ја не сумњам, да је угарска влада исто онако, као што судјелује код успеха и славе, коју је стекла Андрашова нота, приправна пружати сваку одговорност за све одговорности, које би могла проузрочити та нота.

Нота грофа Андраша разликује се битно од до сада наследоване политике против Турској. Она стоји у еклатантној опреци против начела неумјешања, које се у међународном праву много цијени. До сада налазила су се у Јевропи у том начелу најбоља јамства против амбиција Русије против турској. Паришки уговор најсвечаније изрекао је начело неумјешања у унутрашње послове Турске. Потом грофа Андраша оштећено је то начело. Не само да се у ноти грофа Андраша порти пребацује, што се не држи хатхумајум, него јој се чине са свим детаљирани предлози гледе унутрашње управе.

Да у Турској влада мањина, да господују Муслимани над већином Хришћана и да ови нијесу задовољни с тим господством, таково господство мањине над већином бива и другђе, али до којих последица би довело умјешање? Ја добро разумјем, што Њемачка, што Русија одобравају умјешање против Турској, али да то умјешање проузрокује угарски државник, то се може само тим протумачити, да се умјешање није догодило против порти и на корист Хришћана, већ за порти и против Хришћана.

Али баш то умјешање на корист порте може довести до становитих последица, које треба разјаснити.

Реформе грофа Андраша нијесу за цијело донијеле ништа нова. Ко познаје постанак парижкога уговора, тај ће сигурно знати, да је побољшање положаја Хришћана у Турској сачињавало четврту гарант. у точку прелиминарија и да је порта усљед тога била присиљена, «добровољно» дати хатхумајум. Прије 20 год. обећала је порта исто тако све, као што сада обећаје.

Али ће је јамство за изведење? Да ће се реформама грофа Андраша промијенити положај Хришћана, то једва да ко вјерује, јер Турска као таква не може промијенити начело свог господства, ако неће да стави у поглед свој опстанак.

Но нота грофа Андраша има другу

страну, која је наперена баш против устанку. Могло би се рећи, порта је прихватила предлоге о реформама, она је с тога задовољила захтјевима Јевропе. Ако дакле и усташа не положе оружје, то се они морају на то присилити. И у том смислу ниволира у себи нота грофа Андраша већ материјалну интервенцију на корист порте.

У одговору, који је штовами г. министар предједник дао заступнику Ернсту Шимонију, рекао је он, да се без приволе угарске владе неће догодити интервенција. Тим сигурно није речено, да би се привољно угарске владе ипак могла догодити интервенција. Угарски листови већ су и означили случај, кад би се таква интервенција морала предузети. Угарска у начелу да је против интервенције, али ако устанак усљед умјешања Србије узме веће димензије, онда да је интервенција неизбежна потреба.

Ја сматрам ту ствар врло озбиљном, на ако бг и угарска влада била тога назора, то би разјашњење било врло нужно.

Ја знам само толико, да парижки уговор забрањује сваку једнострану интервенцију у Србији, шта више и ону са стране порте. Кад би дакле наша монархија имала посредовати, то би морала имати приволу од свих контрахента парижкога уговора. Да ли се савезници Аустро-Угарске играју са отвореним или са покривеним картама, тога не знам. Али толико је сигурно да је у источном питању потребито врло опрезно дјеловање, јер у том комплицираном питању могла би и најмања погрешка имати непредвидљивих последица. Вели се, Аустро-Угарска није изолирана, онда ради споразумно са Њемачком и Русијом. Али шта онда, да буде савез трију царева само савез двају царева. Вели се, насификација је лагана, јер Русија да има само заповједати на Цетињу и у Биограду. Ја у цијелом опсегу тога непризнајем, јер устали народи јако тешко слушају. Али да Русија и има само заповједати, пита се, је ли у истину заповједа, како заповједа и како се заповјед има разумјевати.

Но било како му драго у томе погледу, ја мислим, да се Угарска нема умјешати у ствари, од којих никако већи штета вући корист, већ можда само за друге водити из огња кестење. Ја знам то, у Угарској је јавно мњење против интервенције. И у другој половини монархије противи се владајућа ъемачка странка свакој интервенци, на у том погледу слажемо се ми Срби потпуно са странком «Н. Пресе», која је недавно изјавила, да и у случају, да се Србија умјеша, Аустро-Угарска не мора посредовати. Ја само не знам, како то да баш у Угарској толико много држе до аспирација Србије. У најгорем случају била би та ерпска држава државом од 3—4 милијона душа. Ја не знам зашто би то Угарској шкодило, јер ја мислим да то Угарској ни мало не шкоди, већ да је за њен промет само морисно, да садања Србија није више турски пашалук Државе Угарске против аспирацијама Србије могао би само тим разјаснити, да је мађарско племе надахнуто становитим нешоврењем против угарским Славенима, и мени то против Србија и Хрватима.

Допустите ми, да у том погледу са свим искрено говорим. Ми Срби у Угарској, ми имадемо језгру нашега народа не у Бачкој и Банату, већ у Хрватској и у војеној Крајини. Тамо пак имадемо заједничку политику са Хрватима. Ја пак нијесам никада чуо, да би Хрватска имала вољу придружити себи Србију, као што у опће нијесам чуо, да би се више изобразен народ био придружио мање цивилизованоме, већ обратном.

(Свршиће се).

Шта је „Црвени крст“.

Од Г. Моанијера.

Има већ неколико година од како се често пише и говори о «Црвеном крсту»; но ипак појам о њему није довољно расчишћен. Свак зна да «Црвени крст» стоји у нарочитој свези с ратом и с ратним несрећама, али је опет мален број оних који знају управ шта је то «Црвени крст». Из побрканог појмања ове установе могу се изродити непријатности па и несреће, тишвише што се заблуде о њему јако шире.

Урок томе, мислим, да је у главноме то исто, ма да је литература о «Црвеном крсту» доста обилна, ипак нема нарочитог списа који би упознао ширу читалачку публику са самим предметом. То ме је побудило да недостајак попуним кратким и што је могуће крајним нацртом особина установе «Црвеног крста».

Под радњом «Црвеног крста» разумије се особити начин потпомагања рањених и болних у вријеме рата. Карактеристични је ова врста рада јер је на неки особити начин заједничко — конфедеративни — посао.

Коло конфедерације друштава «Црвеног крста», састоји се из 23 друштва која су основана по разним државама. Сва друштва одликују се једнаком задоћом на разним крајевима земље. Циљ њихова стиче се у једну тачку. Она су основана поради потпомагања рањених и болних војника на бојноме пољу како на суву тако и на води.

Основачи ових братских друштава, ујерени да у свима ратовима јевропским недостаје довољно службе јавном здрављу од стране ратних страна, наумили су да се притекне у помоћ од стране прихватних лица како би тај недостатак бар у неколико био попуњен. Намјера њихова оснива се на томе, да се раније изуче све тешкоће и све потребе нарочито за честе и дуготрајне ратове, да сваки са своје стране било лично било у стварима притиче у помоћ онијем који у рату потребују помоћи.

Корисност ове установе призната је и проглашена у међународном скупу, који није имао званични отисак, а при том све државе биле су заступљене. Конференција ова држана је у Женеви мјесеца Октобра 1863.

Друштва «Црвеног крста» нијесу одмах усвојила овај наслов. Мало по мало је улазило у обичај да се друштва прозивљу кратким називом «Црвени крст». Ма да посеједно име ипак свако друштво има своју засебитост и независност од других друштава. Она нијесу потчињена никаквој средишњој јерархији. Друштва нијесу обезана да се на један калуп свде. Сама природа ствари изискује да се установе сваког друштва разликују међу собом према разлици обичаја, вјере; једном ријечи како би одговарале духу свога народа.

Ова друштва у правоме смислу народна су друштва, а не међународна, као што многи мисле. Многа друштва не разумијући свој положај прозивала су се међународним, па пошто су увијели да су у заблуди изоставила су тај дометак. Основа њихова сасгоји се из двије побуде, из побуде родољубља и из побуде милосрђа и то вазда с обзиром на војску свога народа. њихове дужности ништа не приносе да се међународним називају, у осталом оне су тако важне да ћемо о њима на другом мјесту говорити.

По ономе што је до сад речено, разумије се да не може бити говора о члановима «Црвеног крста» у опће већ о члановима тог и тог друштва ма којег народа. У Женеви не постоји никаква централна канцеларија «Црвеног крста», која би имала у рукама власт дијелења чланова за свако друштво. Свако друштво само себе поставља и свмо собом управља.

Ма да су сва друштва независна једно од другога, ипак се сматрају међу собом као браћа. Јер су сва из једне колонијевке поникла. Тијесна веза симпатија и једнаких задаћа чини да сва друштва састављају једно тијело.

Знак једнакости задаћа друштвених усвојен је у виду пријевоја бијелог с црвеним крстом кога носе на лијевој мишици чланови и делегати свакојег друштва кад врше неку дужност дужствену. Застава бијело поље с црвеним крстом која се меће на санитетским зградама, такође је општи знак за сва друштва која једнаку сврху имају. Јединство друштава поновљено је и потврђено у конференцијама међународним у Паризу 1867 и у Берлину 1869 године. На тај начин друштва су ступила у заједничко коло братског рада.

Излишно је улазити у подрајања различих начина, којијема су се друштва узајамно потпомагала од дана њихова постанка до данас. Само напомињем да врсте потпомагања нијесу ограничене. Оне се могу састајати из личних услуга и из материјалног потпомагања.

Друштва «Црвени крст» ма да су засебите јединке ипак образују неку врсту конфедерације. Међу свима друштвима постоји савез, који ваља да има израза у њиховим штатутима. Досад тај савез више је био у дјелу него у нарочитом пропису, али се надамо да ће се скорим до тога доћи да се та празнина попуни тим што ће друштва ступити опредјеленије у блиске односе. Париска и берлинска конференција иду један корак напријед. Пристајући на ријешење конференције од 1863 г. почеле су усајати све оне тачке које сачињавају савез међу друштвима. Друштва која се сматрају за чланове «Црвеног крста» сближују се међу собом обвезом да се сва управљају мање или више на један начин. Та обвеза већ је формално усвојена скоро од свију друштава. Она се састоји из четири тачке: Централизација, припрема, узајамност и солидарност.

1. Централизација. Друштва «Црвеног крста» свију народа саглашују се да у вријеме рата потребита је средишна управа, која ће управљати начинима потпомагања. У кругу ррда свакојег друштва улази цијелокушно земљиште државе у којој станује. На челу њиховом стоји један средишњи управљач.

У образованим земљама има свакојаких друштава. Има удружења женских, вјероисповједних корпорација и других разноврсних редова. Ова удружења слажу с «Црвеним крстом» у колико циљају да потпомажу бједне и невољне, одвајајући од имања и прихода својих у корист бједних и невољних. Централизација је потребита и с тачке гледишта односа свију друштава «Црвеног крста» међу собом и односа њихових с другим друштвима. Друштва имају средишњи одбор који управља друштвеним пословима и преко којих стоје друштва у свези.

ЦЕТИЊЕ, 8. Марта. — Г. Ранко Алжмић, члан државнога свјета, повратио се јуче у Биоград.

— Јуче су нас оставили и три мила госта из Швајцарске, г. г. Хумберт, професор природних наука, Ферријер, доктор медицине и Гец, апотекар, који су као изасланици женевскога средишњег комитета међународнога друштва «Црвени крст» скоро три мјесеца провели у средини нашој. Г. Ферријер и Гец провели су све ово вријеме у Жупи, гдје су у тамошњој болници лијечили рањеника. Чланови одбора за страдајуће Херцеговце и друштва «Црвени крст» дали су у петак у вече у великој гостиници банкет у част њихову. Друштво је било велико и одабрано и вече се провело најпријатније. Здравница г. Хумберта, коју је с одушељењем изговорио, била је управо дивни говор. «Нашао сам једину земљу — Црну Гору» — говорио је г. Хумберт између осталог, у којој је владоц и народ са свијем једно исто. Владоц ради све оно што је у вољи и користи народа и народ чини све оно, што владоц хоће, јер је увјерен да му господар само добро хоће. Заповједање и слушање стоје у радосној и потпуној сагласности. Ја сам републиканац, али сам испуњен дивљењем и поштовањем према таквом владоцу и таквом народу». Г. Хумберт наздравио је кнезу Николи и народу црногорскоме. Предједник црногорског друштва «Црвени крст» преч. г. архимандрит Љубиша наздравио је гостима овом кратком, али лијепом здравциом: «За ваше здравље, поштована господо, дични синови слободне Швајцарске! Вашијем човјекољубивијем радом, пунијем племенитога пожртвовања, освојили сте свуколику љубав нашу. Ми ћемо вас увијек завржати у најпријатнијој успомени, јер сте у великој потреби прискочили у помоћ народу нашем. Молимо не заборавите ни ви нас. Братски поздравите друштво, које вас је послало и изјавите му нашу најтоплију захвалност. Живила Швајцарско! Живило човјекољубиво друштво «Црвени крст»! Живили, ви господо, одлични заступници његови».

Г. г. изасланици имали су за вечером на себи ордене црногорске, које им је свијетли наш Господар изволно подарио.

Добили смо ове телеграме:

— Из КНИНА: На Стажишима био сукоб међу усташима и Турцима. Турака пало 23 мртва, више рањених.

— Из КНИНА: Пребјегли Бошњаци одговорили нашем окружном поглавару: Свако турско обећање одбијемо. Живи се под турску власт не враћамо.

— Из БИОГРАДА: Турци код Бајине баште прешли ерпску границу. Српска стража сузбила их убивши тројицу.

— Из НОВОГА: Ратни бродови чинили 4. о. м. маневру код Остре. Један војени брод ушао у залив.

— Из ЗАДРА: Народна странка изјавила у јавној сједници неповјерење предједнику Љубиши. Сједница прекинута у огромну вику заступника и галерије: доље не достојни! — Овоме немилостива дођају донијећемо објашњења по задарским новинама.

— Из СТАРЕ ГРАДИШКЕ: 2. о. м. одузе аустријска власт босанској раји оружје и уапса Божка Љубојевића са још 6 друга. Данас допратили под стражом 100 Босанаца, који су били у Петрову селу скупили се без оружја.

— Из КОТОРА: 2. о. м. дође парабродом из Крфа Васа ефендија, портни комесар за умирење Херцеговине. Носи реформе.